

PWYLLGOR CRAFFU GOFAL DYDD IAU, 23 TACHWEDD 2023

Yn bresennol: Y Cynghorydd Beth Lawton (Cadeirydd)

Y Cynghorwyr: Menna Baines, Jina Gwyrfai, Dewi Jones, Elwyn Jones, Eryl Jones-Williams, Linda Ann Jones, Beth Lawton, Linda Morgan, Gwynfor Owen, Gareth Coj Parry, Rheinallt Puw, Meryl Roberts & Angela Russell.

Swyddogion yn bresennol: Llywela Haf Owain (Uwch Ymgynghorydd Iaith a Chraffu), Ffion Elaine Evans (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth) ac Ellie Mai Evans (Cynorthwydd Gweinyddol Gwasanaethau Democratiaeth)

Erail a wahoddyd:

Y Cynghorydd Dilwyn Morgan (Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant)
Huw Dylan Owen (Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol)
Aled Davies (Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant)

Yn bresennol ar gyfer eitem 5:

Mari Wynne Jones (Uwch Reolwr Gwasanaethau Oedolion)

Yn bresennol ar gyfer eitem 6:

Rhion Glyn (Pennaeth Cynorthwyol – Oedolion, Iechyd & Llesiant)

Yn bresennol ar gyfer eitem 7:

Y Cynghorydd Elin Walker Jones (Aelod Cabinet Plant a Phobl Ifanc)
Sian Griffiths (Arweinydd Llesiant, Gwasanaeth Cefnogi Iechyd a Llesiant)

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cynghorwyr Anwen J. Davies, Medwyn Hughes ac Einir Wyn Williams.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Datganodd y Cynghorwyr Eryl Jones-Williams a Gwynfor Owen fuddiant yn eitem 7 gan eu bod yn ofalwyr di-dal ar gyfer aelodau o'u teulu. Roedd yr aelodau o'r farn ei fod yn fuddiant sy'n rhagfarnu a bu iddynt adael y cyfarfod yn ystod y drafodaeth.

3. MATERION BRYD

Dim i'w nodi.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod blaenorol y pwyllgor hwn, a gynhaliwyd ar yr 21^{ain} o Fedi 2023, fel rhai cywir.

5. GWASANAETH GOFAL DYDD

Cyflwynwyd yr adroddiad gan egluro nad yw'r model traddodiadol o ddarparu Gofal Dydd wedi ei adolygu yng Ngwynedd ers blynyddoedd lawer ac nad yw wedi ei addasu i gyfarch anghenion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a ddaeth i rym ym mis Ebrill 2016. Eglurwyd ei bod hi'n amserol i ail-ystyried y ddarpariaeth yn enwedig o ystyried gwaith diweddar a wnaed gan Lywodraeth Cymru a'r modd y mae'r pandemig wedi pwysleisio pwysigrwydd cyfleon cymdeithasu a bod yn rhan o gymuned i lesiant unigolion. Nodwyd mai'r gobaith yw y bydd yr adolygiad yn gyfle i ystyried ffyrdd gwahanol, mwy addas a hyblyg o ddarparu cefnogaeth a gwasanaethau.

Esboniwyd bod y Cyngor wedi arfer darparu rhaglen o weithgareddau gofal dydd traddodiadol mewn lleoliadau penodol yn y sir ar gyfer oedolion oedd angen cefnogaeth. Roedd y canolfannau hyn yn galluogi pobl hŷn i gymdeithasu a chymryd rhan mewn gweithgareddau penodol gan roi cyfle i'r sawl oedd yn gofalu amdanynt o ddydd i ddydd gael ychydig o seibiant.

Eglurwyd mai bwriad yr adran yw symud i ffwrdd o'r model traddodiadol o ddarparu gwasanaethau ynghlwm ag adeiladau a chanolbwyntio yn hytrach ar sut y gellid cyfarch a chefnogi llesiant unigolion a gofalwyr mewn amryw o wahanol ffyrdd. Er mwyn cyflawni hyn, nodwyd bod yr adran yn bwriadu cynnal adolygiad ac ymgynghori gyda phobl Gwynedd am drefniadau darpariaeth gofal dydd.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn:-

- Diolchwyd am yr adroddiad a chroesawyd y datblygiadau. Mynegwyd gwerthfawrogiad am ba mor onest yw ei gynnwys a'r modd y mae'n cyfaddef nad yw'r ddarpariaeth bresennol yn llwyddo i gyrraedd pawb.
- Nodwyd bod Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 wedi dod i rym ers saith mlynedd bellach ac felly holwyd pam mai rŵan y mae'r adran yn bwriadu ail-ystyried y ddarpariaeth?
 - o Mewn ymateb, eglurwyd bod yr adran wedi dechrau ar y gwaith cyn y pandemig ond bod y gwaith wedi gorfod dod i ben oherwydd materion diogelwch. Nodwyd ei bod hi'n amserol i ail-ystyried y mater bellach ond rhoddwyd cydnabyddiaeth i'r ffaith y dylai'r gwaith fod wedi cael ei wneud flynyddoedd yn ôl.
 - o Ychwanegodd yr Aelod Cabinet Oedolion, Iechyd a Llesiant fod pwysau enfawr wedi bod ar yr adran a bod hynny'n cyfrannu'n uniongyrchol at yr amser mae wedi cymryd i ail-ymweld â'r gwaith.
- Mynegwyd pryder nad yw'r ddarpariaeth yn cyrraedd ardaloedd gwledig y sir a bod angen cymryd camau i sicrhau gwell darpariaeth ar gyfer yr ardaloedd hyn yn y dyfodol.
 - o Mewn ymateb, cytunwyd bod y ddarpariaeth mewn ardaloedd gwledig yn bwysig ond na fydd posib cael canolfan ym mhob pentref.
 - o Serch hyn, nodwyd bod gweithgareddau cymunedol yn digwydd yn y mwyafrif o gymunedau a bod angen gweld beth sydd ar gael mewn

- gwahanol ardaloedd a'u defnyddio er mwyn darparu'r gefnogaeth i unigolion.
 - Nodwyd mai un o'r ffydd gorau o gefnogi pobl ydi parhau i adael iddyn nhw fod yn rhan o'r gymuned, yn enwedig mewn achosion ble mai cwmniaeth yw'r broblem ac felly bod cydweithio gyda'r gymuned yn hollbwysig.
- Derbyniwyd bod angen addasu'r gwasanaeth er mwyn cyfarch anghenion unigolion ond nodwyd bod y model traddodiadol yn gweithio i rai pobl. Yn gysylltiedig â hyn, gofynnwyd pam fod y tair canolfan yn y Bala, Porthmadog a Chaernarfon wedi'u cau?
 - Mewn ymateb, eglurwyd bod y canolfannau wedi cau ers blynyddoedd lawer a bod y rhai yn Y Bala a Phorthmadog wedi cau fel rhan o ddatblygiadau tai gofal ychwanegol.
 - Esboniwyd bod y sefyllfa yng nghyd-destun Caernarfon ychydig yn wahanol. Caewyd y ganolfan oherwydd bod yr adeilad yn is-safonol ac y byddai gwneud gwaith ar yr adeilad yn gostus. Nodwyd bod yr adran wedi penderfynu peidio gwario ar hynny gan fod bwriad i ail-strwythuro. Eglurwyd hefyd bod Age Cymru wedi agor canolfan ym Montnewydd ac felly roedd gwasanaeth yn parhau yn yr ardal er ei fod yn cael ei ddarparu mewn ffordd wahanol.
 - Eglurwyd fod cau'r canolfannau hyn ychydig flynyddoedd yn ôl yn rhan ddechreuol o'r rhaglen sy'n cael ei ail-afael ynddi rŵan.
- Nodwyd ei bod hi'n angenrheidiol bod y ddarpariaeth yn cael ei ehangu dros Wunedd i gyd ac os am ail-edrych ar y mater yn ei gyfanrwydd, bod rhaid edrych ar sut mae pobl yn cael eu cludo i'r lleoliadau.
 - Mewn ymateb, nodwyd bod y sylw yn ddigon teg ond bod angen cofio nad yw gwasanaethau dydd o'r math yma'n ofyn statudol. Yn hytrach, yr hyn sy'n statudol yw bod darpariaeth sy'n cefnogi oedolion.
 - Eglurwyd bod cludiant yn un o'r materion sydd angen eu hystyried unwaith y bydd hi'n glir beth fydd yn cael ei gynnig ar draws Gwynedd. Nodwyd efallai y byddai modd i deuluoedd helpu gyda chludo unigolion i rai lleoliadau.
- Mynegwyd pryder na fyddai cyfle i'r teuluoedd gael cyfnod o ysbaid os byddai'n rhaid iddyn nhw gludo'r unigolion i'r lleoliadau.
 - Cytunwyd bod angen ystyried llesiant y teuluoedd a chadarnhawyd bod yr adran yn bwriadu edrych ar wahanol opsiynau er mwyn sicrhau nad ydynt yn gwbl ddibynnol ar gludiant gan y teuluoedd.
- Gofynnwyd cwestiynau am y swm o arian sy'n cael ei wastraffu ar dalu rhent am adeiladau gwag ac ar staff sydd ddim yn gweithio eu holl oriau contract. Mynegwyd pryder bod staff asiantaeth yn cael eu galw mewn i lenwi'r bwlch.
 - Nodwyd bod hyn yn broblem ar hyn o bryd a bod gwaith ar y gweill i drio gwella'r sefyllfa. Eglurwyd bod yr adran yn gobeithio y byddai'r darlun yn gwella ar ôl yr ail-strwythuro.
- Holwyd am amserlen y broses o ail-strwythuro gan nodi bod gan yr adran lawer o syniadau ac y gallai'r gwaith trafod a chynnal ymchwiliadau gymryd blynyddoedd. Oherwydd hyn, nodwyd bod cael amserlen bendant yn hollbwysig a gofynnwyd pa fwriad sydd yna i fonitro / adolygu'r broses er mwyn sicrhau nad oes saith mlynedd arall yn mynd heibio.
 - Mewn ymateb, eglurwyd bod yr adran yn awyddus i gael argymhelliad yn fuan ac nad ydynt eisiau gadael i'r mater lithro. Serch hyn, nodwyd nad oes

- ganddynt raglen benodol eto ond eu bod yn bwriadu cael amserlen gadarn yn fuan.
 - Cadarnhawyd bod yr adran yn bwriadu monitro'r gwaith wrth fynd ymlaen yn hytrach na thrwy gynnal adolygiadau ffurfiol.
- Nodwyd bod llawer mwy o bethau'n digwydd o fewn cymunedau rŵan o gymharu â'r hyn oedd ar gael saith mlynedd yn ôl. Cynigwyd efallai bod lle i ystyried defnyddio cyfleoedd rhithiol yn ogystal â cheisio cydweithio gyda busnesau a sefydliadau eraill yn y gymuned er mwyn gallu hybu'r economi leol yn ehangach.
- Holwyd am gynaliadwyedd cydweithio gyda sefydliadau eraill sy'n aml yn ddibynol ar arian grant er mwyn darparu'r gwasanaeth. Gofynnwyd a oes risg ariannol yma?
 - Mewn ymateb, nodwyd na fyddai'r adran yn debygol o ddarparu arian grant tuag at y math yma o wasanaeth ac y byddai'r gwaith yn cael ei gomisiynu yn hytrach.
 - Eglurwyd bod cynaliadwyedd darparu'r gwasanaeth yn ffactor mawr yn y broses o gynllunio, yn enwedig o ystyried pa mor amrywiol yw'r sefyllfaedd o fewn gwahanol gymunedau.

PENDERFYNWYD

- a) Derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau.
- b) Cefnogi'r bwriad i gynnal adolygiad llawn o'r ddarpariaeth bresennol ac ystyried model amgen.
- c) Gofyn i'r swyddogion sicrhau bod y model newydd yn darparu gwasanaeth cyson ar draws y sir gan gynnwys gwasanaeth i rai sy'n byw mewn ardaloedd gwledig.
- d) Gofyn i'r adran gyflwyno adroddiad pellach ar yr adolygiad a'r modelau posib pan yn amserol er mwyn rhoi cyfle i'r craffwyr roi mewnbwn pellach.

6. TREFNIADAU RHEOLI A CHYNNAL CARTREFI GOFAL

Cyflwynwyd yr adroddiad gan esbonio bod gan Gyngor Gwynedd 13 cartref gofal sy'n cefnogi a gofalu am oedolion ar draws y sir a'u bod yn cael eu harchwilio'n gyson gan ystod eang o archwilwyr mewnol ac allanol. Nodwyd bod yr adroddiad hwn yn rhoi sylw'n benodol i archwiliadau sydd wedi'u cynnal gan Wasanaeth Archwilio Mewnol y Cyngor a'u bod wedi archwilio tri chartref gofal yn ystod blwyddyn ariannol 2022/23. Y cartrefi hynny oedd cartrefi Plas Gwilym, Hafod Mawddach a Bryn Blodau. Eglurwyd mai bwriad yr archwiliadau oedd sicrhau bod trefniadau addas mewn lle ar gyfer rheoli a chynnal y cartrefi yn briodol ac yn unol â rheoliadau a safonau perthnasol.

Eglurwyd bod yr archwiliadau wedi dod i'r casgliad mai cyfyngedig oedd lefel sicrwydd y cartrefi dan sylw ac felly bod angen cymryd camau er mwyn gwella cydymffurfiaeth â'r rheolaethau ac er mwyn lliniaru'r risgiau a amlygwyd. Mewn ymateb, esboniwyd bod y gwasanaeth wedi ymrwymo i weithredu camau ar gyfer lliniaru'r risg a amlygwyd a darparwyd rhestr o'r camau hynny yn yr adroddiad.

Nodwyd bod archwiliadau dilynol wedi'u cynnal yn y tri chartref dan sylw ym mis Hydref 2023 er mwyn sicrhau fod y gwasanaeth / cartref wedi gweithredu ar y camau gweithredu ymrwymwyd iddynt. Cadarnhawyd bod gwelliant wedi'i weld ym mhob cartref ond bod camau pellach i'w cymryd er mwyn lliniaru'r risg ymhellach. Eglurwyd bod nifer o'r materion sy'n parhau i fod angen sylw yn ymwneud â materion staffio, megis hyfforddiant a goruchwyliaeth. Nodwyd bod y sefyllfa'n heriol ac yn amrywio

rhwng cartrefi. Cadarnhawyd y bydd y sefyllfa a'r cartrefi unigol yn parhau i gael eu monitro er mwyn sicrhau bod y camau gweithredu yn cael eu rhoi ar waith.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn:-

- Diolchwyd am yr adroddiad a chroesawyd y cynnydd sydd wedi'i wneud ers yr archwiliadau cyntaf.
- Diolchwyd i holl staff y cartrefi gofal am eu gwaith a'u hymroddiad i'w cleientiaid. Nodwyd bod y ganmoliaeth gan bobl Gwynedd i'r cartrefi yn dda iawn a bod hynny werth ei nodi.
- Tynnwyd sylw at y ffaith bod adroddiadau archwilio mewnol cartrefi gofal yn mynd gerbron y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio cyn y Pwyllgor Craffu Gofal a chynigiwyd y dylai cynrychiolwyr o'r pwyllgor hwn fynychu cyfarfodydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn y dyfodol pan fo trafodaethau am adroddiadau archwilio mewnol cartrefi gofal.
- Mynegwyd pryder am y ffaith mai dim ond tri chartref sy'n cael eu harolygu'n flynyddol a holwyd sut y mae sicrhau'r safon mewn cartrefi sydd ddim yn cael eu harolygu'r flwyddyn honno?
 - o Mewn ymateb, eglurwyd bod Archwilio Mewnol yn dewis tri chartref ar hap bob blwyddyn i'w archwilio a bod archwiliadau eraill yn digwydd hefyd, boed yn rhai allanol neu'n rhai mewnol gan y gwasanaeth.
 - o Nodwyd bod y gwasanaeth yn ceisio dysgu o bob archwiliad a bod unrhyw sylwadau neu awgrymiadau am welliannau yn cael eu rhoi ar waith ym mhob cartref.
- Anogwyd yr aelodau i ymweld â chartrefi gofal y sir gan y byddai'r staff a'r trigolion yn falch o'u gweld.
- Nodwyd bod yr unigolion sy'n mynd i gartrefi gofal gydag anghenion llawer mwy dwys bellach a bod hyn yn arwain at bwysau cynyddol ar y staff. Tynnwyd sylw at y gweithwyr gofal cartref sy'n cael trafferth cyrraedd eu horiau gan nad oes oriau ar gael, holwyd a ellir cael rhai o'r rhain yn helpu yn y cartrefi gofal?
 - o Mewn ymateb, nodwyd bod hyn yn rhywbeth i'w ystyried a bod hybiau wedi'u creu mewn ambell gartref gofal ar gyfer staff gofal cartref fel bod y staff yn gallu cwblhau hyfforddiant ac ati ond bod lle i ddatblygu hyn ymhellach.
- Mynegwyd pryder am y problemau staffio a holwyd a oes angen edrych ar sut mae'r cytundebau yn cael eu rhoi allan er mwyn ceisio denu rhagor o staff. Nodwyd bod y shifftiau yn gallu bod yn rhai hir ac efallai y byddai cynnig amrywiaeth o rai byrrach yn fodd o ddenu pobl i lenwi'r swyddi.
 - o Mewn ymateb, cadarnhawyd bod shifftiau o hyd amrywiol yn cael eu cynnig ac nad ydy pob un ohonynt yn rhai hir dros ddeg awr.
 - o Serch hyn, tynnwyd sylw at y ffaith bod rhai aelodau o staff yn ei gweld hi'n well gweithio shifftiau hirach gan fod hynny'n golygu gweithio llai o ddiwrnodau.
 - o Nodwyd bod yr adran yn ceisio gwneud popeth o fewn ei gallu i fod mor hyblyg â phosib a bod dewis gan unigolion o ba fath o shifftiau maen nhw eisiau weithio. Ond, nodwyd bod angen sicrhau tegwch ar gyfer yr holl staff ac felly bod angen bod yn gyson a chall wrth ystyried beth sy'n bosib.
 - o Nodwyd bod angen gwneud mwy o waith i ddenu pobl ifanc i'r maes.

- Holwyd pa mor ddifrifol yw'r prinder staff ac a oes angen dibynnu ar staff asiantaeth mewn rhai cartrefi?
 - o Mewn ymateb, cadarnhawyd bod staff asiantaeth yn parhau i gael eu defnyddio mewn rhai cartrefi ond nid ym mhob un. Eglurwyd bod y sefyllfa'n amrywio'n sylweddol gyda rhai cartrefi i weld yn gallu cynnal eu staff yn well.
 - o Nodwyd bod her o ran cystadlu gyda'r Bwrdd Iechyd yng nghyd-destun cyflogau penwythnos ac ati gan eu bod yn cynnig telerau llawer gwell na'r Cyngor.

- Mynegwyd pryder am y diffyg hyfforddiant / diffyg amser i gynnal hyfforddiant a holwyd a yw'r adran wedi ystyried edrych ar ffyrdd eraill o gynnal hyfforddiant, er enghraifft mewn pytau bach neu yn rhithiol?
 - o Nodwyd bod cynnig modiwlau ar-lein yn ddefnyddiol os ydynt yn cael trafferth cyrraedd y lefelau hyfforddiant priodol ond nad yw gystal â chynnal yr hyfforddiant wyneb-yn-wyneb. Eglurwyd bod y modiwlau rhithiol yn fwy defnyddiol fel sesiynau gloywi.
 - o Esboniwyd bod sesiynau hyfforddiant yn cael eu cynnig yn y cartrefi hefyd a bod yr adran yn agored i gynnal y sesiynau mewn ystod o wahanol ffyrdd.

- Gofynnwyd cwestiwn am archwiliadau allanol megis rhai Arolygaeth Gofal Cymru ac a oes cyswllt rhwng y problemau sy'n dod i'r amlwg yn yr archwiliadau mewnol ac yn yr archwiliadau allanol?
 - o Mewn ymateb, nodwyd bod y Tîm Sicrwydd Ansawdd yn dîm mewnol sy'n archwilio gwasanaethau ac sy'n gwneud yr un math o arolygiadau ag Arolygaeth Gofal Cymru.
 - o Eglurwyd bod ymdrech yn cael ei wneud i gydlynu pethau rhwng y gwahanol dimau a bod gan bawb rôl i'w chwarae. Serch hyn, nodwyd bod angen bod yn ofalus gan sicrhau nad oes gormod o bwysau'n cael eu rhoi ar y gwasanaethau rheng flaen o ran archwiliadau.
 - o Cyfaddefwyd bod gwaith pellach angen ei wneud ar gydlynu'r archwiliadau.

PENDERFYNWYD

- a) Derbyn yr adroddiad, croesawu'r cynnydd sydd wedi'i wneud ers yr archwiliadau cyntaf a diolch i staff y cartrefi gofal am eu gwasanaeth.
- b) Datgan pryder am heriau staffio cartrefi gofal a'r problemau a ddaw yn sgil hynny megis anhawster cwblhau hyfforddiant.
- c) Gofyn i'r adran ystyried sut y gellir sicrhau bod pob cartref yn cyrraedd lefel sicrwydd uchel yn y dyfodol.
- d) Gofyn am wahoddiad i Gadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Craffu Gofal fynychu cyfarfodydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn y dyfodol pan fo trafodaethau am adroddiadau archwilio mewnol cartrefi gofal.
- e) Hysbysu aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio o sylwadau a phenderfyniadau aelodau'r Pwyllgor Craffu Gofal.

7. CEFNOGAETH I OFALWYR DI-DÂL

Cyflwynwyd yr adroddiad gan egluro bod yr adroddiad yn un ar y cyd rhwng y Gwasanaeth Oedolion, Iechyd a Llesiant a'r Gwasanaeth Plant a Chefnogi Teuluoedd gan fod cefnogi gofalwyr di-dâl yn faes pwysig a heriol sy'n berthnasol i'r ddwy adran. Eglurwyd mai gofalwyr di-dal sy'n darparu'r mwyafrif helaeth o ofal a chefnogaeth i unigolion bregus, anabl a sâl yn y gymdeithas ac felly bod angen sicrhau bod cefnogaeth ddigonol ar gael ar eu cyfer. Nodwyd bod 8.9% o boblogaeth Gwynedd yn adnabod eu hunain fel gofalwyr di-dal yn ôl cyfrifiad 2021 ond bod y ffigwr gwirioneddol yn llawer uwch na hynny.

Esboniwyd bod cefnogi gofalwyr di-dal wedi'i adnabod fel un o'r amcanion o fewn y maes blaenoriaeth 'Gwynedd Ofalgar' yng nghynllun y Cyngor 2023-28. Nodwyd bod y Cyngor yn awyddus i gydweithio gyda'u partneriaid i ddatblygu Cynllun Gofalwyr grymus ac uchelgeisiol ar gyfer Gwynedd a bod y blaenoriaethau a'r pethau y gellid mynd i'r afael â nhw wedi'u rhannu'n bedair thema:

1. Adnabod a gwerthfawrogi gofalwyr di-dal
2. Darparu gwybodaeth, cyngor a chymorth
3. Help i fyw yn ogystal â gofalu
4. Cefnogi gofalwyr di-dal mewn addysg ac yn y gweithle

Tynnwyd sylw at ap newydd 'AiDi' sydd wedi'i ddatblygu ar y cyd â Chyngor Sir Ynys Môn er mwyn helpu gofalwyr ifanc ddarganfod gwybodaeth a chefnogaeth. Mae'r ap yn caniatáu i ofalwyr ifanc gael gostyngiadau mewn degau o siopau lleol ac yn eu galluogi i gysylltu'n sydyn gyda'r ysgol neu'r coleg os ydynt yn rhedeg yn hwyr oherwydd eu cyfrifoldebau. Nodwyd bod 61 o ofalwyr ifanc wedi ymaelodi hyd yma.

Eglurwyd mai'r gobaith yw ehangu'r gefnogaeth sydd ar gael ar i ofalwyr di-dal ar hyn o bryd gyda'r bwriad o sicrhau cefnogaeth a chydabyddiaeth deg ac amserol ar eu cyfer.

Yn ystod y drafodaeth, cyflwynwyd y sylwadau a ganlyn:-

- Diolchwyd am yr adroddiad ac am yr holl waith a wneir gan y tîm i gefnogi gofalwyr di-dal.
- Canmolwyd holl waith caled y gofalwyr di-dal ar draws Gwynedd. Tynnwyd sylw at bwysigrwydd y gwaith a wneir ganddynt gan ei fod yn cyfrannu'n uniongyrchol tuag at ysgafnhau pwysau mewn meysydd eraill.
- Mynegwyd diddordeb mewn cael rhagor o wybodaeth am daliadau uniongyrchol er mwyn i'r Cynghorwyr ddod yn ymwybodol o sut mae'r system yn gweithio.
 - o Mewn ymateb, nodwyd bod taliadau uniongyrchol wedi'i weld fel mater dyrys yn y gorffennol ond bod gymaint o botensial i'w defnyddio i dalu am ystod eang o wahanol bethau.
 - o Eglurwyd fod ansicrwydd ynglŷn sut i gyflwyno'r mater ymysg y staff ac felly bod angen gweithio ar gynyddu eu hyder a'u hymwybyddiaeth hwy.
 - o O ystyried hyn, cytunwyd y byddai'n fuddiol i'r Cynghorwyr dderbyn rhagor o wybodaeth am daliadau uniongyrchol. Ategwyd bod cynyddu ymwybyddiaeth o'r gefnogaeth sydd ar gael i ofalwyr di-dal yn gwbl allweddol ac anogwyd yr aelodau i ledaenu'r neges.
 - o Awgrymwyd mai cyflwyniad fyddai'r ffordd fwyaf addas o ddarparu'r wybodaeth i'r Cynghorwyr a chynigiwyd y byddai'n fuddiol petai'n cael ei ddarparu wyneb-yn-wyneb.

- Nodwyd bod angen gweithio ar godi ymwybyddiaeth ac adeiladu hyder y gofawyr di-dal fel eu bod yn dod yn ymwybodol o'r gefnogaeth sydd ar gael iddynt.
- Canmolwyd yr ap AiDi gan nodi ei fod yn gam cadarnhaol ymlaen yng nghydestun rhoi cefnogaeth i bobl ifanc a nodwyd y dylid ystyried a oes lle i ehangu'r ddarpariaeth ar gyfer oedolion.
- Tynnwyd sylw at lyfr sydd wedi'i ddatblygu gan yr adran er mwyn darparu gwybodaeth am y gefnogaeth a'r cymorth sydd ar gael i ofalwyr di-dal yng Ngwynedd. Cadarnhawyd bod y llyfr bron yn barod ac y bydd ar gael mewn llyfrgelloedd, ar-lein ac yn cael ei anfon i holl staff yr adran.

PENDERFYNWYD

- a) Derbyn yr adroddiad a datgan cefnogaeth i godi ymwybyddiaeth o'r gefnogaeth sydd ar gael i ofalwyr di-dal gan gynnwys y cynllun taliadau uniongyrchol.
- b) Gofyn am gyflwyniad a gwybodaeth bellach i aelodau am y cynllun taliadau uniongyrchol.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.30yb a daeth i ben am 1.20yh.